

Boekbespreking.

geadresseerd aan Dr. Wilkens, den Duitschen predikant en vereerder van mevrouw Bosboom—Toussaint, en bevat een kort relaas van het sterven en begraven—worden dezer hooge vrouw. De zielsmelodie, die er ons uit tegenruischt, heeft denzelfden diepen orgeltoon, die het aanschouwen van Bosbooms schoonste schilderstukken tot zulk een machtig aangrijpende levensondervinding verheft. Deze brief is geenszins in de tale Kanaäns geschreven, maar zijn toon is een Bijbeltoon, zijn schrijver een dier hooge wijzen van wier aanwezigzijn onder ons wij pas het noodige besef plegen te krijgen, als het voor goed voorbij en sinds lang verdwenen is. Om dézen alleen al zal ons het boekje met Bosbooms brieven voor immer een zeer kostelijk bezit blijven.

H. R.

JEANNE REYNEKE VAN STUWE, *Vrije Kracht*, 2 dln, Amsterdam, L. J. Veen, zonder jaartal.

Na inspannender bezigheid of zwaarder lectuur is het mij altijd een aangenaam moment, wanneer ik een nieuwen roman van mevrouw Jeanne Kloos, geboren Reyneke van Stuwe, ter hand nemen mag en mij een poosje ongestoord in de lectuur ervan vermeien. Vooral wanneer die roman er een is van haar serie: „Zijden en Keerzijden”, indertijd zoo gelukkig begonnen met dat goede, gezellige, levende en levendige boek „Huize ter Aar”. Ik weet dan n.l. vooruit, geïnteresseerd te zullen worden, op luchtig-aangename wijze geboeid, dikwijls bekoord, en wel verwacht ik een enkele maal — bij déze vlotheid hoe verbazend zelden toch! — een kleine onzuiverheid van psychologie, van uitbeelding of verwoording, maar ik ben tevens zeker het genot te zullen smaken een knappe, taktvolle en bij uitstek handige vrouw in haar vlugge, gedistingeerde en elegante doen nategaan en te bewonderen. Ik weet natuurlijk ook wel dat er sterkere, diepere en vooral grootere talenten bestaan, maar speciaal dat van Jeanne Reyneke van Stuwe is mij altijd weer opnieuw een soort wonder, iets vreemds en licht verbijsterends. Ik lees haar boeken in een verbazing die op zichzelf iets zeer prettigs is. Ik begrijp het n.l. waarlijk niet, hoe zij het klaar speelt om, telkens weer een ander gebied, een andere

sfeer onzer ingewikkelde hedendaagsche samenleving tot het object harer belangstelling, studie en behandeling kiezend, telkens althans den schijn te bereiken zich op dat gebied, in die sfeer absoluut thuis te gevoelen, zich er geheel en al niet alleen ingedácht maar ook ingelééfd te hebben, zoodat ook wij bij de lezing de illusie verkrijgen, die sfeer, ons uit het gewone leven meestal slechts door vluchtige aanrakingen bekend, in werkelijkheid om ons heen te gevoelen. En dit altijd weer met zulk een echt vrouwelijke, echt ladylike, zulk een smaakvolle onzwaarte, zonder ooit te appuyeeren, te pronken met moeitevol verkregen kennis, laat staan te vervelen door lange en droge uiteenzettingen of beschrijvingen. Ik kan het niet helpen, maar ik vind dit een, vooral in Holland, zeer buitenmodelsch talent en in alle opzichten bewonderenswaardig.

En ik begrijp dan ook tevens niet, hoe het komt, dat een deel van ons publiek, dat zich zoo gaarne voordoet als degelijk-kunstzinnig en fijntjes onderscheidend, den degelijken en fijn-snuivenden neus voor dit soort van werk, voor deze vlotte en plezierige romans van Jeanne Reyneke van Stuwe pleegt op te halen en op die boeken te smalen als op specifiek Haagsche (prononcez: Hègsche), fattige of onbeduidende lectuur. Het wil mij voorkomen, dat het dit ons degelijk publiek is, 't welk zich daarbij aan oppervlakkigheid schuldig maakt — oppervlakkigheid, ondeugd die men, onder meer van zulk moois, als zinnelijkheid, wereldschheid, juist aan Jeanne Reyneke pleegt te verwijten. Ik kan mij begrijpen, dat zekere litteraire maniakken, als b.v. de heeren en dames die de steunpilaren — ik wil zeggen de armen en beenen, de wielen of vleugelen! — zijn van het tijdschrift „De Beweging”, ik kan mij begrijpen, zeg ik, dat zulke geloovenden in één alleen-zaligmakende kunstleer zich met minachting afkeeren van een genre, dat al haar kracht in eenvoudige menselijkheid zoekt, en wel verder dan eenig ander van het begrip „leer” of „richting” afstaat. Ik denk tenminste zoo, dat mevrouw Kloos het zelf amper weet, of zij bij de conceptie van haar romans van de werkelijkheid naar de verbeelding gaat, of van de verbeelding naar de werkelijkheid, zooals het recept Verwey